

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Practicae Novae Imperialis Saxonicae Rerum Criminalium Pars ...

Quaestionum fere universarum in materia cuiusque generis homicidiorum,
fractae pacis publicae, laesae Majestatis ... falsificationis monetarum,
blasphemiarum, periurii & sortilegiorum ... decisiones absolutas ...
exhibens

Carpzov, Benedict

Wittebergae, 1670

Qvaestio XII.

[urn:nbn:de:bsz:31-127726](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127726)

QVÆSTIO XII.

Quenam sit pœna Mariticiidii, & Vxoriciidii siue criminis parricidii in coniuge commissi.

S V M M A R I A.

1. Coniunx coniugem occidendo parricidium committit.
2. Quenam huius delicti pœna n. 3. 4. 6. 7. 8. 9. 10.
11. Maior affectio conjugalis est, quam parentum erga liberos.
12. Vir & uxor una sunt caro.
13. Pœna huius criminis in foro Saxonico quanam? num. 18.
14. Pro expresso etiam habetur, quod in genere dicitur.
15. Rationis identitas eandem facit juris dispositionem.
16. In pœnis infligendis sexus ratio habenda est solum in casibus à iure expressis.
17. Sententia Scabinorum. Lipsensium n. 19. 20. 21. 22.
23. Pœna sponsi sponsam interficientis. nu. 24. 25. 28. 29. 30. 31. 33. 34. 44.
26. Solum consensus nuptias facit.
27. Sponsus & sponsa nomine mariti & uxoris veniunt.
32. Pœna Saxon. iure non expressa, in foro Saxonico haud imponenda est.
35. De iure Saxon. matrimonium per copulam Sacerdotalem consummatur.
36. Ius Saxon. ad matrimonii consummationem requirit etiam consensionem thori.
37. Differunt sponsalia & matrimonium, persona desponsata & coniuges, n. 38.
39. Non quodvis parricidium culei supplicio puniatur.
40. Matrimonium consensu perficitur, copula vero sacerdotali consummatur.
41. In favorabilibus nomine coniugum veniunt etiam persona desponsata.
42. Sponsus ac sponsa nomine mariti & uxoris proprie non continentur.
43. Explicatio artic. 45. lib. 3. Landr.
45. Responsum Scabinorum Lipsensium.
46. Quid si sponsus sponsam impragnatam occidat.
47. Sententia Scabinorum. Lipsensium.
48. Marito licitum est uxorem verberibus castigare, n. 50.
49. Uxores etiam quandoq; verberant maritos.
51. Pœna mariti sciens in conjugem.
52. Responsum Scabinorum Lipsensium.
53. An ob scienciam mariti divorcium sit permittendum.
54. Sententia Scabinorum Lipsensium. n. 55. 56.

Tertius Casus Mariticiidii & Vxoriciidii concernit, si nempe conjunx conjugem occidat. Quam eadem parricidium æque appellari, ac si pater filium vel filius patrem interficiat, extra dubium est. Quæ verò pœna pro hoc parricidio coniugum imponenda sit, ex l. i. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. decidendum esse, vulgò asseritur. Attamen sicut huius legis non uniformis Doctorum explicatio: ita nec una eademque sententia, quoad genus supplicii in hoc delicti genere ab omnibus recepta est.

Quidam enim verba hæc dicit. l. i. *Ut pœna ea teneatur, quæ est Legis Cornelia de sicariis*, ponderanda esse autumant: Quibus si conjungantur præcedentia (*uxorem virum &c.*) sequitur, coniuges se invicem occidentes non pœna ordinaria, sed tantum pœnâ Legis Corneliae de sicariis quæ est gladii, plectendos esse.

Quod ipsum quoque Ictus Modestinus videtur asserere in l. pœna parricidii, §. i. ff. eod. tit. quando inquit: *Qui alias personas occiderint, præter matrem & patrem & avum & aviam, quos more Maiorum puniri, supra diximus, capitis pœna plectentur, &c.*

Hinc pœnam gladii pro parricidio in conjugem commissio imponendam esse, tradunt Nicol. Boer. decis. 262. nu. 2. *vers. nam verum est si uxor.* Prosser. Farinac. part. 5. crim. quæst. 120. num. 131. *vers. ego tamen &c.* Jacob. Menoch. libr. 2. arbit. iudic. quæst. cent. 4. cas. 356. n. 79. & seqq. Matth. Wesemb. in parat. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. n. 7. *vers. ego tamen malim &c.*

Quod tamen alii restringunt ad uxorem maritum necantem, ita ut maritus interficiens uxorem pœna parricidii teneatur. *Gloss. in §. alia 6. Inst. de publ. iud. verb. continetur. verb. Item affines, Decian. tract. crim. lib. 9. cap. 11. nu. 2. Capoll. conf. crim. 5. n. 33.*

Contra ex h. l. i. evincere conantur alii coniuges se invicem occidentes pœnâ parricidii ordinariâ teneri, eo quod cum filio patrem necante sub una classe & verborum contextu ponantur; unde videtur sequi, eadem pœnâ, quâ filius patrem occidens tenetur, parricidium quoq; in coniugem perpetratum vindicari: Prout sic inferunt Hostiens. in summ. de his qui fil. occid. nu. 2. *vers. scilicet uxore viro Matth. Berlic. part. 4. concl. 7. n. 43. Iodoc. Damhoud. in prax. crim. c. 87. nu. 1. post pr. Petr. Plach. in epit. delict. lib. 1. cap. 22. n. 30. Azo in summ. C. de his qui par. occid. Decian. in tract. crim. lib. 9. c. 11. n. 12. & seqq. Anton. Gomez. de delict. c. 3. n. 3.*

Et si verò horum sententia verissima sit, ne utiquam tamen ea ex d. l. i. ff. ad L. Pomp. de parricid. probari potest. Etenim si exinde, quod sub uno verborum contextu ponantur coniuges invicem se occidentes cum filio necante patre, argumentari liceret, omnes istas personas parricidii pœna ordinaria teneri, sequeretur exinde etiam hoc, quod fratrem, sororem, patrualem, consobrinum, privignum, &c. omnesq; illas personas, quarum ibidem sit mentio, occidens indifferenter simili pœna plectendus sit, quod tamen falsum esse quis facillimè concesserit.

Minus

Minus verò hâc. l. i. sententia Boer. Farinac. & Vesemb. & aliorum existimantium coniuges se invicem necantes pœnâ gladii puniendos esse, fulcita est. Cùm Jcti Marciani mens solummodò fuerit definire, à quibus & in quos parricidium committatur, simulque innuere, parricidium ultimo supplicio puniri. ac pœnâ utramq; Legis Pompeiæ de parricid. & Legis Cornel. de sicar. esse mortis naturalis, licet diverso supplicii genere ac modo itrogetur. Hùc; sensû genuinû d. l. i. esse, testatur Glos. in verb. pœn. Hostiens. in summar. de his qui fil occid. 2. Neq; etiam ipsi suffragatur l. pen. §. i. ff. eod. tit. Quia ibidem personæ quedam exempli causâ solummodò referuntur, alias verò personas, in quib; par ratio est, excludi, tantum abest, ut potius eadem sententia legis comprehensâ videantur, prout sentit Accurs. in d. l. pen. §. i. verb. & aviam.

10 Existimo itaque posteriorem ceu verio rem sententiam, quod nempe pro parricidio in cõiuge commisso pœna parricidii ordinaria imponenda sit, probari posse ex l. un. C. de his qui par. vel liber. occid. ubi regulâ ponitur, omnes nimirum parricidii pœna puniendos esse, qui parentis, aut filii, aut omninò affectionis eius, quæ nuncupatione parricidii continetur, fata præparaverunt; Cùm ergò affectio coniugalis nuncupatione parricidii quoq; contineatur, juxta l. i. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. neq; hoc parricidium ab hâc regula ullibi exceptum reperiatur, utiq; eadem pœna coercendum erit.

11 Præsertim cùm maior sit affectio coniugalis, quàm parentum erga liberos & vice versâ, iuxta cap. admonere 33. q. 2. Vir namq; & uxor ad eò coniuncti sunt, ut una caro censeantur, & os ex ossibus, ut dicitur Genes. 2. & Matth. 19. id eò iam non sunt duo, sed una caro. Inquit Salvator, Marci 10. & Paulus ad Ephes. cap. 5. Dicuntur quoque coniuges socii humanæ & divinæ domus. adversus, C. de crim. & epil. heredit. Anton. Gomez. tom. 3. variar. resolut. cap. 3. nu. 3. Tiber. Decian. dist. cap. 11. num. 5. Quid igitur mirum, coniuges se invicem dolosè necantes eadem pœnâ teneri. quâ puniuntur parentes occiden tes liberos & vice versâ, inter quos tamen minor est affectio.

12 Ideoque & hæc opinio placuit D. Augusto Electori Saxonie constituti, ut coniunx coniugem interficiens, cum cane, simiâ vel eius loco fele, gallo, & serpente, culeo insutus in aquâ coniectus suffocetur, part. 4. Const. in verb. Dber aber auch die Eheleute eines das ander böstlichen thâte ermorden und umbringen &c.

Quæ Constitutio de conjugibus indistinctè accipienda, sive maritus uxorem, sive contra hæc illum occidat. Et si enim ut antea dictum, Capollin conf. 5. n. 33. existimaverit, non æquè parricidium committi ab uxore in maritum, sicut à marito in uxorem, allegando glossam in §. alia, in verb. continetur. Inst. de publ. iudic. cui consentit Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 11. n. 2. Contrarium tamen, quod & ab uxore in maritum parricidium (quod in specie maritici dium appellatur) committatur, & pœna culei ordinaria coerceatur, longè verius est.

Tum, quia prædicta Constitutio Elect. 3. part. 4. generaliter de conjugibus loquitur in verbis: Die Eheleute eines das ander/adeoque etiam de uxore interficiente maritum; cùm certum sit, etiam id haberi pro expresso, quod in genere dicitur, gloss. in l. fin. verb. specialiter, C. quod cum eo qui in ali pot, Bartol in l. heredes 1. n. 7. vers. ego dixi & ideo dico circa hoc. & ff. de vulg. & pupill. subst. Alex. cõf. 75. n. 11. vers. sed iudam & c. & panno post n. 13. vers. aliud est enim omninò ommissum esse & c. lib. 5. & conf. 201. n. 10. ibi: confirmantur prædicta quia posito & c. lib. 6. Andr. Tiraquell. in legib. connub. gloss. 7. in verb. express. n. 87. & seqq.

Tum, quòd eadem sit ratio in uxore occidēte maritum, quæ est in marito interficiente uxorem, utroque enim casu contra affectionem conjugalem peccatur; identitas autem rationis eandem facit iuris dispositionem, l. illud 32. ad leg. Aquil. hù solis. 7. §. actionem. 2. C. de revoc. donat. c. inter corporalia 2. vers. unde cum non sit. extr. de translat. Episcop. glossa in l. cum certum. 19. in verb. aquiratur ratio C. ad leg. Falcid. Matth. Coler. de process. execut. part. 4. cap. 1. n. 38. vers. & est in promptu ratio & c. Andr. Tiraquell. in reg. cessante causâ. part. 1. num. 156. ibi: idq; est quod vulgò dicimus & c. Modest. Pistor. conf. 16. n. 13. ibi: vulgatissima enim est iuris regula & c. lib. 1. Neq; imbecillitas sexus muliebris hoc casu ob atrocitatem delicti veniam meretur, cum nil quicquam hac de re in iure expressum sit; In pœnis autem infligendis sexus ratio habenda solum in casibus à iure expressis. l. fin. C. de iur. & fact. ignor. Alex. in l. si quis id. n. 10. vers. & ibi dicit. ff. de iurisdic. ubi & Dec. c. 34. vers. ultimo notandum. Tiraquell. de pœn. temp. caus. 9. n. 5. in fin. iunctis iis quæ scripsit in caus. 11. n. 23. Bero in cap. super literis, in repet. nu. 64. de rescriptis. Ripa in tract. de pest. tit. de remed. præservat. cont. pest. n. 245. Et sic Const. Elect. generaliter quoque intellexerunt Scabini dictantes pœnam culei, vel deficiente copiâ fluminis, supplicium Rotæ, non solum vitis, qui uxores occiderunt, quod crimen in specie vocatur Vxoriciidum, quo casu hanc pœnam obtinere nemo hodiè dubitat.

Veluti responderunt Nach Lauchstädt / An Schöffner / M. Jul. An. 1584.
Mügeln / an Richter und Schöppen / Mens. Mart. An. 1598.
Remptis / An Richter und Schöppen / Mens. Aug. An. 1599.
Arnshangt / An Schöffner / Mens. Inl. An. 1603.
Grimm / An Schulenverwalter / Mens. Octob. Anno 1603.
Scheudts / An Schöffner / M. Jun. An. 1606.
Eitzig / An Schöffner / M. Novembr. An. 1615.
Eolditz / An Schöffner / M. Aug. Anno 1619.
It. Versus Biefen urgt / Ad consultationem Pauli Schöffners / M. Majo, Anno 1619.
Ad consultationem Melchioris à Eöden / Mens. Januar. Anno 1621.
Versus Walbach / Ad consultationem Sculteti, Mens. Jun. Anno 1621.
Weissen / Ad consultationem Quæstoris, Mens. Aug. Anno 1622.
Bürgen / An Schöffner / Mens. Majo, Anno 1623.

18 Sed & uxoribus necantibus suos maritos absq; discrimine, an solæ, an verò suâ & auxilio aliorum (cum quibus antea Venerem illicitam sub spe matrimonii post obitum maritorum contrahendi, exercuerunt, quod haud raro accidit) parricidium hoc, quod vulgo Maritricidium appellari solet, perpetraverint.

Pronunciatis in hunc modum Dominis:

19 Hat V. A. in scharffer Frage betant / daß sie 14. Tage nach einander in wilens gehabt ihren Mann umzubringen / ihn auch hernach an einem Sonntag / wie er im Bette gesessen / mit einem Waschbleul / damit sie gemandelt / in den Nacken geschlagen / daß er ins Bette gesunken / und daß sie ihm den Hals vollend umgedrehet / und es hat sich an dem todten Körper / als derselbe wieder auß dem Grabe / darin er vorhin gelassen / gezogen und besichtiget worden / besunden / daß der Kopff daran gewackelt und geschlappet / So möchte sie wegen solcher an ihren Ehemann begangene Nothhat / zusamt einem Hunde / Hahn / Schlangen / und Katzen an statt eines Affen / in einen Sack gesteckt / ins Wasser geworffen und erträncket werden. *B. K. W. Ad Consultationē Inducis oppidani Grimmensis, Mens. Iun. Anno 1612.*

20 It: hat C. B. betant / daß sie mit P. A. einem ledigen Geselle geehbrüchet / darauff sie sich beyde verglücken ihren Ehemann umzubringen / und hernach einander zu ehlichen / und als A. ihren Ehemann im Bette erdörget / ist sie darbey gewesen / hat auch nachmals den todten Körper wegschaffen helfen / &c. So möchte sie samt einem Hunde / Hahn / Schlangen / auch einer Katzen an statt eines Affen in einen Sack gesteckt / ins Wasser geworffen und erträncket werden. *B. K. W. Ad Consultationem Praefecti Rochlencensis, M. April. Anno 1624.*

21 Eadem poena dictata fuit M. K. suâ & ope alterius maritum suum necant. *Versus Hainl. Ad Senatam, Mens. Iul. 1594.*

Pariter pronunciatum in casu simili versus Botatsberg / An Schöffler / *Mens. Iun. An. 1625.*

23 Idq; minus dubium habet in coniugibus se invicem necantibus. sed quid iuris in sponso sponsa? *favè si nempe Sponsus Sponsam, vel contra hac illum occidat, anne & poena parricidij ordinaria, Cuius nimirum vel Rota, deficiente copia fluminis ad hunc casum extendenda erit?*

Rationem dubitandi movet I. l. 3. ff. ad Leg. 24 Pompei. de parricid. ubi Ictus Marcianus dicit sed & noverca & sponsa persona omissa sunt. sententia tamen legis continentur. Et l. 4. seq. hæc verba habentur: *Cum pater & mater sponsi, sponsa, socerorum, ut liberorum sponsi, generorum appellatione continentur, unde concludit glossa in verb. qui pari. Sponsum sponsamve hoc casu non minus ac coniuges poenæ parricidij ordinariae subjacere.*

25 2. Praesertim cum inter sponsum & sponsam verum sit matrimonium sive conjugium contractum, quia de consensu per verba de presenti constat, licet deductio in domum, benedictio sacerdotalis, copula carnalis, aliaque pompa & nuptiarum celebritas non fuerit subsecuta; solus enim consensus nuptias facit l. nuptias

30 ff. de reg. iur. l. cum hic status 32. §. si mulier. 13. ff. de donat. int. vir. & uxor. l. si donationum 22. C. de nupt.

27 3. Hinc & appellatione uxoris venit sponsa, quemadmodum & sponsum mariti nomine continetur: iuraque in uno loquentalocum quo-

que habent in altero. l. si sponsa ff. de iur. dot. l. Lex Julia. ff. de fundo dotal. l. item apud §. sponsum ff. de iur. l. si uxor. §. divus & §. si minor. ff. ad Leg. Jul. de adult. l. non sine, C. de bon. qua liber. l. assiduis. §. 1. C. qui pot. in pign. hab. l. 2. §. si sponsa C. de priv. creditor. Et quod disponitur de nuptiis habet & locum in sponsalibus, ut est textus in l. tutor. §. 1. l. oratio. ff. de sponsal. l. in sponsalibus §. 1. ff. eod. l. cui fuerit ff. de condit. & demonstrat. gloss. in l. ea qua ff. ad municipal. & l. cum qui duas C. de adult. Bartol. in l. cum pater. ff. ad Leg. Pompei de parricid. & in l. nihil interest ff. rer. amotar. Bald. in l. de nobis 42. C. de Episcop. & Cler. col. 3. num. 7. vers. sed iuxta hoc pone. Dom. Cardinal. Tusch. tom. 7. pract. concl. lit. S. concl. 511 n. 58. Anton Natta conf. 282. n. 1. seqq. Nicol. Boer. decis. 22. nu. 33. & seqq. Alber. Geni. tract. de nup. lib. 2. cap. 23. post pr.

4. Idemq; ferè habetur in Jure Saxon. Landr. lib. 3. art. 45. post pr. in verb. Der Mann ist auch Dormundt seines Weibes zuhandelt sie ihm getrauet wird. Vbi expressè infertur, quod ad matrimonium non requiritur benedictio sacerdotalis aliaque festivitas aut solennitas, sed sufficiat desponsatio. Quia ergo parricidij poena in coniuges sese invicem occidentes constituta est, eandem quoq; in sponso & sponsa, qui quævis nomine coniugum veniunt, & inter quos matrimonium seu conjugium contractum est, obtinere dicendum videtur.

Et ita communiter statuunt Doctores, Proffer. Farinac. part. 4. crim. prax. quæst. 120. nu. 132. ibi: amplia 19. Matth. Berlich. part. 4. concl. 7. n. 51. Iacob. Menoch. lib. 2. arbit. quæst. cent. 4. cas. 356. n. 85. ibi: extenditur primo. Bartol. in l. cum pater, 4. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. nu. 1. Tiber. Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 11. nu. 1. Petr. Plach. in epit. delict. lib. 1. cap. 22. n. 31. Juxta hanc quoque sententiam Veteres Scabinos sponso cuiuspiam H. S. qui sponsam à se prius imprægnatam breviante nuptias, post factam proclamationem occiderat, poenam cuius dictatæ reperio *Versus VVittebergam ad consultationem Praefecti, Mens. Mart. Anno 1583.*

Verum enim verò ab hac opinione divortium facit Matth. Wefemb. in parat. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. l. 9. vers. sed cum hoc tantum sit &c. existimans, hoc in casu non ordinariam parricidij, sed legis tantum Corneliae poenam obtinere. Cujus sententiam licet opinioni communi contrariam, ut mitiorem, ita & veriore ac juris magis consentaneam esse, asserere haud vereor.

Primò, namque indubitati juris est, hanc poenam parricidij crudelissimam ac atrocissimam esse, adeoque ad casus in iure non expressos neutiquam extendendam, cap. statutum 12. extr. de elect. in 6to. Cornarus conf. 11. 4. col. 2. sub lit. H. vers. cum poenæ sint restringendæ &c. lib. 1. Iacob. Schult. in addit. ad Modest. Pistor. part. 4. quæst. 136. n. 17. Iacob. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 4. nu. 33. ibi: idem in poenilibus &c.

Praesertim in ditionibus Saxonis, ubi poenam, quæ Saxonum Jure expressè non sit, alicui imponi posse aut debere, negat Glossa in Landr. lib. 3. art. 84. in verb. Tödter ein Mann seinen

nen Herrn! nu. 3. vers. Es sagen aber andere &c. Jam verò hoc casu, quo sponsus sponsam, aut contra hæc illum necat, pœna parricidii delinquentem puniri debere, nulli in Jure. nec Civili, nec Saxonico expressum reperitur, adeoque nec temerè hoc asserendum, nec pœna illa rigorosa ad hunc casum extendenda est.

33 Quod si quis obster, pœnam parricidii hac ratione ne quidem in conjugibus sese invicem necantibus obtinere, cum in l. un. C. de his qui par. vel liber. occid. & §. alia deinde lex. 6. instit. de publ. judic. in quibus textibus de pœna parricidii ex professo agitur, tantum parentum & liberorum, non etiam conjugum fiat mentio: Huic respondeo, præterquam in ditionibus Saxonice in coniuges se invicem occidentes pœna parricidii expressissima sit constituta in Constit. Elect. 3. part. 4. etiam in d. l. un. & §. 6. Instit. de publ. judic. vix negari poterit, coniuges comprehendendi sub verbis: *Aut omnino affectionis eius, qua nuncupatione parricidii continetur &c.* id est, ubi similis est affectio: Inter conjuges autem maiorem affectionem esse, quam inter parentes & liberos, eò quod facta benedictione sacerdoti tali & consummato sic matrimonio una sint caro, antea dictum & etiam verissimum est. *Decian. tract. crim. lib. 9. cap. 11. nu. 5. Anton. Gomez. de delict. cap. 3. n. 3. vers. item etiam &c.*

34 Secundò: Bene notandum, quòd in Constit. Elect. 3. part. 4. (ad quam in terris hinc Electoratus Saxon. quoad pœnam parricidii infligendam unice respiciendum est) tantum parentum, liberorum, & conjugum mentio fiat, in verb. *Da es sich hinfüro beache / daß die Eltern ihre Kinder / oder die Kinder Ihre Eltern / oder aber auch die Eheleute eines das ander bößlichen thäte ermorden &c.* Sponsus autem & sponsa coniuges non sunt, neq; inter eos coniugium seu matrimonium revera contractum est; Jure namq; Saxonico matrimonium per copulam sacerdotalem consummatur, ita ut solâ desponsatione ante sacerdotalem benedictionem consummatum coniugium seu matrimonium non sit, prout hoc probatur expressis verbis in Constit. Elect. 2. part. 2. ibi: *Daß von Zeit der vollzogenen Ehe / und also wenn der Kirchgang geschehen &c.* Quæ verba etiam repetuntur in Novo process. iudic. tit. 43. vers. *welch der Weiber Recht. &c.*

36 Imò ad consummationem coniugii ultra copulam & benedictionem sacerdotalem, etiâ concessionem thori videtur requirere Jus Saxon. in *Eandrecht / lib. 1. art. 45. vers. Und tritt in sein Recht / wenn sie in sein Bette tritt / & vers. Das Weib ist auch ihres Manns Genossen! Art. 76. vers. Hat aber die Frau einen andern Mann: Gloss. lat. ad text. german. Eand. lib. 3. dict. art. 45. lit. E. Benst. ad l. ff. de iureiur. n. 166. & in l. admonendi 31. ff. eod. n. 957. Auth. consult. Constit. Saxon. tom. 1. part. 2. quest. 34. num. 5. & seq. tom. 2. part. 2. quest. 25. n. 1. & seqq. Zobel. part. 3. diff. 11. n. 3. & seqq.*

Hinc receptum, si sponsus vel sponsa moriatur ante concessionem thalami, ex bonis eius superstitem nihil lucrari, scilicet, quòd nondum sit consummatum matrimonium, *Constit. Elect. 19. part. 3. ubi Daniel Moller. Schneidvvin. in §.*

fuerat, nu. 109. Instit. de action. Matth. Coler. decis. 286. n. 24. part. 2.

Tertiò de Jure quoque Civili, aliud esse matrimonium & aliud sponsalia, neque Constitutionem loquentem in matrimonio habere locum in sponsalibus, probatur ex l. in eo jure. §. hoc cap. ff. de rit. nuptiar. Panorm. in cap. 1. col. pen. de post. pralat. Inson. in l. cum quidam col. 3. vers. 4. ff. de liber. & posthum. & in l. 2. ff. de iurisd. Hipp. de Marsil. in l. is qui cum telo. n. 39. C. de sicar.

Aliud idem maritus est, aliud sponsus l. 1. §. 38. primum. ff. pro dote, aliud quoq; uxor, aliud sponsa. l. sancimus. C. de nupt. nec venit altera appellatione alterius. cap. tertio loco, exir. de presump. Et in sponsa non est matrimonium. l. quod Servina ff. de condit. ob caus. Nam & sponsus est maritus futurus, & sponsa uxor futura. l. 1. cum seq. ff. de spons. At quòd est futurum, nondum est, l. & qua nondum ff. de pignor. Bald. in lib. 1. in 2. quaest. C. in de vir. & uxor. ubi etiam Paul. Castr. Corn. & alij. Andr. Tirag. in legib. connub. gloss. 2. verb. en pouvoir de son mary, 8. n. 9. Hartvig. Dassel in consuet. Luneb. art. 8. n. 9. Nicol. de Vbald. in tractat. de success. ab intest. part. 4. n. 4. Conrad. Manser. in tract. de nuptiis post. pr. vers. unum tamen debitis &c. pag. 305. Salycet. in l. cum in te, 6. C. de donat. ant. nupt. n. 4. ubi longè lateque & subtiliter hanc rem tractat.

Neque argumenta supra adducta tanti ponderis sunt, ut sententiam hanc *Vvesembecii* evertere queant. 1. Etenim ex l. 3. & 4. ff. ad Leg. Pomp. de parricid. nil aliud probari potest, quam quòd sponsus & sponsa sub Lege Pompeiâ de parricidis contineantur, & parricidium ab ipsis committatur, si sponsus sponsam, vel contra hæc illum interficiat, id quòd procul dubio verissimum est; Exinde tamen non sequitur, quòd statim pœna parricidij ordinaria eo casu obtineat, etenim non quòdvis parricidium hac pœna coercendum est, nisi quis occisorem quoq; fratris, sororis, aliorumve consanguineorum huic supplicio supponere velit, quippe qui parricidium æquè commisit, l. 1. & l. seqq. ff. ad Leg. Pompei. de parricid. quòd tamen abiq; vitio absurdum asseri nequit.

Ad 2. argumentum Resp. Etsi inter sponsum & sponsam matrimonium contractum sit, juxta l. 30. ff. de reg. iur. nò tamen istud ante copulam sacerdotalem consummatum est; perinde ut emptio venditio nudo consensu perficitur, traditione demum consummatur, veluti Doctores triplicem perfectionem venditionis faciunt, vid. *Vvesemb. ad tit. Inst. de contr. empt.* Et quicquid etiam sit de Jure Civili, matrimonium Jur. Sax. in ditionibus præsertim Elect. Sax. copulâ sacerdotalem consummari antè probatum est, ex Constit. Elect. 4. p. 2. & Nov. process. iud. tit. 43.

Neque obstat, quòd sponsus nomine mariti, & sponsa vocabulo uxoris quandoq; comprehendatur. Quia hoc tum demum obtinet, quòd de favore sponsi vel sponsæ agitur. l. non sine C. de bon. qua lib. Petr. Heig. part. 2. q. 28. n. 35. Dan. Moller. ad Constit. Elect. 19. n. 7. part. 3. adeoq; in præiudicium vel odium sponsi & sponsæ præsertim in pœnalibus hoc neutiquam est trahendum *Bald. in cons. 184. lib. 3. Tirag. d. gloss. 2. n. 25. Dein-*

Deinde appellatione mariti & uxoris non
 42 propriè continetur sponsus & sponsa, sed ex
 quâdam interpretatione. l. oratio ibi: *Vt supple-*
atur, quod orationi deest, & ibi Bald. ff. de sponsal.
 Propriè enim loquendo sponsus à marito, &
 sponsa ab uxore maximè operè differt, ut proba-
 tum *supra fundam. tertio.* In poenis autem atro-
 cissimis extra proprietatem verborum exten-
 sio fieri non debet. l. interpretatione 42. ff. de pœn.
 l. 1. §. 20. *vers. in re igitur dubia. ff. de exerc. act. cap.*
odia de Regul. iur. in 6to.

43 4. Nihil denique obest text. in Landr. lib. 3.
 art. 45. in verb. *Der Mann ist auch Vormunde*
seines Weibes. Quia ibidem agitur de tutela,
 quod nempe mulier statim, ubi viro desponsa-
 ta est, transeat in eius tutelam ad hoc, ut vir eam
 contra iniurias defendere queat. Imò contra-
 rium probatur ex textu, in verbis: *Zuhand als*
sie ihm getrauet wird/ quod accipi potest de co-
 pulatione sacerdotali, quæ fit in templo.

44 Adeoq; secundum Wesembec. *dict. num. 9.*
vers. sed cum hoc &c. in casu quo sponsus spon-
 sam, vel contra hæc illum occidit, non ordinaria
 parricidii, sed tantum Legis Corneliæ pœna, quæ
 est gladii, obtinebit. Quam sententiam longè
 verissimam esse arbitror, addito tamen in exē-
 plum & terrorem aliorum majoris alicuius re-
 atus iudicio; veluti ut Cadaver Rotæ affigatur:
 vel etiam delinquens trahæ illigatus ad locum
 supplicij raptetur, juxta Constit. Elect. 3. part. 4.
 in fine.

45 Hancq; sententiam sequuntur Scabini in respon-
 dendo; *Veluti sic pronunciarunt Quaestori Coldi-*
ensis in casu, quo C.K. sponsa facta jam in templo
proclamatione tertiâ vice, sponsum suum veneno
necaverat: So möchte sie wegen solcher began-
genen und beandten Mordthat/ mit dem Schwert
vom Leben zum Tode gestrafft/ und nach vollbrachter
execution andern zum Exempel der Körper auff ein
Rad gelegt und gestochten werden. B. N. W.
Mens. Aug. Anno 1612.

46 Hoc in tantum verum est, ut ne quidem in
 casu, quo sponsus sponsam ante copulationem
 ecclesiasticam à se imprægnatam occidit, ordi-
 nariam parricidij poenam locum habere, ex-
 istimem;

Tum, quod ante copulationem ecclesiasti-
 cam revera matrimonium in ditionibus Saxo-
 nicis nõ sit consummatum, *Const. Elect. 2.4. part. 2.*

Tum quod sponsa, licet eam sponsus non ex-
 pectatâ ecclesiastica copulatione cognoverit,
 ante copulam sacerdotalem pro conjuge reve-
 rã non habeatur, neq; iure uxoris in successio-
 ne sponsi defuncti gaudeat. *Reinh. in add. ad Dan.*
Moller. Const. Elect. 19. n. 6. part. 3. Frider. Pensold.
in addit. ad Coler. decis. 186. n. 234. part. 2.

47 Pronunciarunt ita Domini Scabini ad consul-
 tationem Nobilium à Wolfferdorff/ quum H.
 Sponsam à se imprægnatam aquis submergen-
 do suffocaverat: *So möchte er von wegen sol-*
ches an seiner Braut/ so von ihm schwanger und der
Geburt nahe gewesen/ (also daß sie der Wehemutter
Bericht nach nur 8. Wochen zur Geburt/ auch bereit
Milch in Brüsten gehabt/) begangenen und bekant-
ten Mords/ anfänglich zur Feinstadt geschleiffet/
und folgend drauff mit dem Rade vom Leben zum
Tode gestrafft/ und gerichtet werden. B. N. W.

M. Majo, An. 1620. Quæ in sententiâ pœna ex-
asperata & supplicium Rota dictatum fuit pro-
pterea qd una cum matre partus vitalis interierat.

Cæterum, quæ de pœna parricidii ordinariâ,
 in maritos uxoribus impias manus inferentes
 constituta modo diximus; hæc non eò extendē-
 da sunt, ut mariti uxores nullatenus verberare
 ac castigare queant. Quamvis enim ut Cato di-
 cebat, teste Plutarcho in ejus vitâ uxores & filios
 verberantes dicantur quasi in Deorum templa
 manus inferre, atque idè pro impiis habendi;
 maioriq; laude putet Cato eum, qui se bonum
 maritum exhibet, quàm qui in ordine Senato-
 rum magnus habetur.

Attamen cum & uxores non desint quæ
 maritos verberant & viris dominantur, ut inquit
 Cyn. in l. 2. C. de testib. & Hostienf. in summ. tit.
 de iurejur. §. quomodo censeatur. *vers. sed cum me-*
tus &c. certè si hoc imperium, hancq; iniuriam
 mariti verberib; non repellerent ac referrent,
 vecordes & viles atque hominis nomine indi-
 gni essent, ut loquitur Alexand. Conf. 156. col. 3.
vers. quos etiam deridet Cynus. post. Petr. de Bella-
pers. Eosque maritellos vocat Bald. in l. Curato-
rem C. de interd. matr.

Ideoque maritus ex potestate quàm habet in
 uxore, eam optimo iure castigare potest. *Gloss.*
in l. sed & si quemcumq; §. fin. in fin. ff. ad Leg. Aquil.
 ubi allegat ad hanc rem l. si constante matrimonio
 24. §. si maritus §. ff. solut. matrim. *gloss. in vers. suffi-*
cere, in §. quia verò quadam mulieres. in Aub. us
lic. mat. & avi. gloss. & Dd. in c. quemadmodum, de
iurejur. Gandi: in tract. malef. intit. de pœn. reor. Ti-
ber. Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 11. n. 14. Bald.
in l. filius. C. de patr. potest. & in l. nec patronus C. de
oper. liber.

Quod tamen de moderata castigatione acci-
 pi velim, iuxta l. 24. §. 5. ff. solut. matr. sciant nam-
 que mariti, quod licet horrendum & ignomi-
 niosum est uxore occidere, ita & vile, eam absq;
 causa sufficienti verberare, *Gloss. & Panorm. in c.*
quemadmodum de iure jur. Decian. dict. c. 11. n. 14.

Quinimò si in excessu peccent mariti, non
 solum carcere relegatione, quandoq; etiam fu-
 stigatione pro arbitrio iudicis & ratione exce-
 sus ac sævitie puniuntur.

Quemadmodum pœna arbitraria Carceris, vel
pecuniaria ob sævitiam marito dictata fuit. Ad
Senatum Pegaviensem, Mens. Decemb. An. 1565.

It versus Halam, An Rathmanne/ Meister der
Jnnunge/ und Gemeine/ M. Decemb. An. 1596

Sed & divortium quoad thorum & mensam
 probatâ sævitia hoc casu concedi potest, *Ioach.*
à Beust. de spons. & matr. part. 2. cap. 9. Non enim,
 solum præterita sævitia, sed etiam timor futuræ
 sævitie attendi debet, ut notant. Canon. in cap.
 literas, de res. spol.

Antequam verò index ad divortium hoc ca-
 su perveniat, omnibus modis laborandum, an
 mulier remedio cautionis provideri possit; nec
 facile ad separationem properandum est, *Pa-*
norm. in d. c. literas Beust. dict. loco. Ubi duo po-
 tissimum consideranda veniunt: 1. An mari-
 tus cautionem sufficientem præstare possit, 2.
 An uxor cautioni de nõ offendendo stare velit.

Sic-

Si enim alterutrum deest, ita ut vel maritus cautionem prestare nequeat, vel etiam uxor non persuaderi sibi patiat ut cautioni fidat, & ad maritum revertatur, iudex eam cogere nequit, sed divortium omnino permittendum est.

54 *Veluti ita pronunciarunt Scabini versus Grätz:*
So ist gemelder P.S. seinem Weibe gnugsame caution daf er derselben hinfuro mit Vernunft und gebührender Bescheidenheit bewohnen wolle/ und daf sie sich nichts thätliches von ihm zubefahren haben sol/ zubestellen schuldig / und uffn fall solche caution gebürlichen zubestellen / und auffzubringen nicht vermöchte/ oder das Weib über alles vermähnen und zureden damit nicht zufrieden seyn wolle / würde sie zu Bett und Tisch von ihm billich geschieden und abgesondert. *Ad requisitionem Dominorum Consistorialis, Mens. Jul. Anno 1626.*

55 *It. Nach Kelbra: in casu quo marito ob sevitiam fuit dictata fustigatio cum perpetua relegatione, addita clausula:* Es wolte dann sein Eheweib ihm solchen an ihre geübten Frevel verzeihen/ und auff Bestellung gnugsamer caution und gerichtlicher Zusagung/ daf er sich gegen ihr forthin friedlich erzeigen und verhalten wolle / ferner Ehelichen bewohnen / auff den fall bliebe er dem heiligen Ehestand zu Ehrē/ mit vorberührter Straffe billich verchonet / und

möchte noch einen Monatlang mit Gefängniß gestrafft werden/ *V. N. W. Ad requisitionem quastoris, Mens. Octob. Anno 1606.*

Simili modo respondimus Praefecto Gymnasii Electoral. Misens. So wird H. R. solcher Begünstigung wegen/ 56 wofern er derselben geständig / oder überführet / 12. Tagelang mit Gefängniß gestraffet / und ist nachmals seinem Eheweibe gnugsame caution/ daf er hinfuro derselben mit Vernunft/ und gebührender Bescheidenheit bewohnen wolle / und sie nichts thätliches von ihm zubefahren habe/ zubestellen schuldig / darneben ihm untersagt wird/ von solchen Uebeln begiennen und *sa vitium* gegen seinem Weibe abzustehē/ damit er nicht im widrigen fall mit gebührender auch wol einer Leibes Straff belegen werde / und auffn fall er gebürlichen caution zubestellen / und auffzubringen nicht vermöchte/ oder aber das Weib über vermähnen und zureden damit nicht zufrieden seyn wolle würde sie zu Bett und Tische von ihm abgesondert / und were er den also nichts weniger dem Weibe gebührenden Unterhalt zu reichen pflichtig / in Verbleibung dessen würde sie in die Gütere ihres nothdürfftigen Unterhaltes sich darauß zuerholen / *immissis* und darben billich geschüzet/ *M. Mart. An. 1629.*

Simili ferè modo fuit pronunciatum Pratori Lipsiensis, Mens. Jul. An. 1606.

Q V Æ S T I O XIII.

De Parricidio in fratribus, sororibus, aliisque consanguineis & affinibus commissio, eiusque supplicio.

S V M M A R I A.

1. Parricidium quoq; in Collateralibus, consanguineis, & affinibus committitur.
2. Quae sit poena huius delicti, n. 3. 4. 5. 6. 7.
3. Poena huius criminis in foro Saxonico.
9. Quanam persona hac poena teneatur, num. 11. 12.
10. Quanto arctiori vinculo fratres coniuncti sunt, tanto gravius odium quandoque inter eos exoritur.
13. Sententia Scabinorum Lipsensium.
14. Quid iuris in occisione fratris ex uno tantummodo latere sibi coniuncti, n. 16.
15. Diversitas inter fratres utriusq; & ex uno tantum latere coniunctos.
17. Frater ex uno latere coniunctus in successione hereditatis patrum excludit.
18. Responsum Scabinorum Lipsensium.
19. Poena occidentis consanguineos in gradu remotiori.
20. Sententia Scabinorum Lipsensium.
21. Occidens patrum, avunculum, amitam vel materteram, quo supplicio puniatur?
22. Responsum Scabinorum Lipsensium.
23. Poena eius, qui fratris, sororisve filium filiamve necat.
24. Correlativorum eadem est natura & ratio.
25. Responsum Scabinorum Lipsensium.
26. Poena interficientis affinem, n. 29.
27. Quinam proprie dicantur affines, n. 28.
30. Sententia Scabinorum Lipsensium.
31. Ad quem usq; gradum consanguinei & affines sese necantes poenam teneantur parricidii, n. 32.
33. Explicatio Const. Elect. 3. §. ult. p. q. n. 34. 35. 36.
37. Odiosa restringenda potius sunt, quam extendenda.
38. Observantia Scabinorum Lipsensium.
39. Poena occidentis consobrinum, consobrinamve.
40. Consobrina de iure Divino in uxore ducere licet.
41. Sententia Scabinorum Lipsensium.
42. Poena hac parricidii non obtinet, nisi occisor habuerit animum & propositum occidendi, n. 44.
43. Responsa Scabinorum Lipsensium, n. 46.
45. Causa etiam iniusta à dolo & poena ordinaria aliquem excusat.

¶ Quartus denique casus, quo parricidium committitur, hic est, si fratres, vel reliqui consanguinei & affines se invicem occidunt; Hi etenim omnes parricidium committunt, & sub Lege Pompeia de parricidiis continentur. *Ac quomodo & qua poena plebendi sint, Doctores non minus ac priori casu discerpant,*

Existimant enim nonnulli parricidium hoc æquè poena ordinaria, Culei nimirum, vel Rotæ, deficiente copia fluminis, coerceri; *Gloss. in §. alia deinde lex. 6. Inst. de publ. iud. verb. continetur. vers. item collaterales, & vers. item affines. Hostiens. in summ. de his qui fil. occider. n. 1. vers. & in proximioribus eius. Iodoc. Dambouder. in prax. crimin. c. 87. n. 1. Dom. Card. Tusch. tom. 6. pract. concl.*